

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет педагогічний
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціально-педагогічна регуляція поведінкових девіацій

Другий (магістерський) рівень

Освітня програма Соціальна педагогіка

Спеціальність 231 Соціальна робота

Галузь знань 23 Соціальна робота

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № __ від “_” ____ 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Соціально-педагогічна регуляція поведінкових девіацій
Рівень вищої освіти	магістр
Викладач (-і)	Зозуляк-Случик Роксоляна Василівна, доктор педагогічних наук, доцент
Контактний телефон викладача	0508157946
Е-mail викладача	zozulyak_roksolyana@ukr.net
Формат дисципліни	2. Цикл професійної підготовки. 2.2 Вибіркові дисципліни 2.2.2 Дисципліни за вибором ЗВО Викладання навчальної дисципліни передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами електронного навчання, в якому використовуються спеціальні інформаційні технології, онлайн консультування тощо.
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС -3 (90 год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php?
Консультації	<i>Очні консультації:</i> за попередньою домовленістю кожний третій вівторок з 13.30 до 15.00 <i>Онлайн консультації:</i> за попередньою домовленістю Viber (+3800508157946) в робочі дні з 9.30 до 17.30
2. Анотація до курсу	
<p>Предметом вивчення дисципліни є практичні основи профілактики девіантної поведінки дітей і молоді та зв'язок їх із соціально-педагогічною наукою і практикою.</p> <p>Програма вивчення НСП «Соціально-педагогічна регуляція поведінкових девіацій» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки другого магістерського рівня «Соціальна робота».</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>ознайомити студентів зі змістом соціально-педагогічної профілактики девіантної поведінки, шляхами та способами її проведення; сприяти глибокому засвоєнню прикладного характеру профілактичного напрямку соціально-педагогічної діяльності, що спрямований на попередження відхилень у поведінці, корекцію відхилень у поведінці особистості; обґрунтування методологічної і теоретичної основи профілактики.</p> <p>Цілі: охарактеризувати предмет, функції і завдання профілактики девіантної поведінки; виокремити головні аспекти здійснення попередження соціальних відхилень, корекції, реабілітації особистості, які притаманні ці відхилення; розкрити особливості впливу соціально-педагогічних, психологічних та економічних чинників на девіації поведінки підлітків і молоді; охарактеризувати сучасні теорії та концепції формування здорового способу життя.</p>	
4. Компетентності	
<p>Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у площині профілактики соціально-педагогічної, що передбачає застосування інновацій форм і методів попередження, корекції та реабілітації різних видів девіантної поведінки у середовищі дітей та молоді.</p> <p>Загальна компетентність – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність виявляти ініціативу; здатність генерувати нові ідеї (креативність); навички міжособистісної взаємодії; здатність працювати в команді.</p> <p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності – здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації у площині профілактики девіантної поведінки; здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціально-педагогічної профілактики; здатність до оцінки процесу і результату; здатність до ефективної організації профілактичної роботи</p>	
5. Результати навчання	
<p>сформоване: вміння виокремлювати особливості відхилень у поведінці серед дітей і молоді; володіння основними методами, формами і засобами соціально-педагогічної профілактики соціальним відхиленням у середовищі дітей і молоді; вміння характеризувати принципи, функції та механізми процесу формування здорового способу життя; вміння здійснювати аналіз нормативно-правових документів у контексті адміністративної та кримінальної відповідальності за соціальні відхилення підлітками і</p>	

молоддю; вміння прослідкувати вплив життєвих цінностей на попередження соціальних відхилень поведінки дітей і молоді.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	
семінарські заняття / практичні / лабораторні	30
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ вибірковий
3	Соціальна робота	2	вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
<p>СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ</p> <p>Тема: Виховна взаємодія соціального педагога з важковиховуваними підлітками</p> <p>1. Ознаки та причини виникнення типів важковиховуваних.</p> <p>2. Встановлення контакту з важковиховуваними підлітками.</p> <p>3. Соціально-педагогічна підтримка підлітків у кризових ситуаціях.</p> <p>4. Структура характеристики важковиховуваного підлітка.</p> <p>5. Основи підготовки соціального педагога до роботи з важковиховуваними дітьми.</p>	<p>Семінарське заняття (з елементами прес-конференції)</p> <p>4 год</p>	<p>[2, 3,9, 11, 19],</p> <p>[7, 12, 26, 28-30]</p>	<p>Розробити схему видів і форм девіантної поведінки</p>	<p>Максимальна оцінка 5 балів</p>	<p>1 тиждень</p>
<p>СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ №1-2</p> <p>Профілактика суїцидальної поведінки</p> <p>1. Психолого-педагогічна система профілактики і корекції суїцидальної поведінки дітей і молоді.</p>	<p>Семінарське заняття з елементами дискусії</p> <p>4 год</p>	<p>[2, 3, 6, 9,11],</p> <p>[1, 5, 19]</p>	<p>Охарактеризувати етапи профілактики суїцидальної профілактики з батьками</p>	<p>Максимальна оцінка 5 балів</p>	<p>1 тиждень</p>

2.Соціально-психологічні аспекти суїциду. 3.Корекція суїцидальності. 4.Психологічні особливості підлітків з ризиком суїциду і профілактичної роботи з підлітками.. 5.Соціально-педагогічна підтримка підлітків у кризових ситуаціях.					
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3-4 Профілактика булінгу у дитячому молодіжному середовищі 1.Нормативно-правове забезпечення. 2.Діагностика з проблеми. 3.Корекційні та реабілітаційні заняття. 4.Бібліографія з бібліотеки університету, інтернетні посилання. 5.Фільми та ролики.	Семінар, 2 год	[2, 4, 7, 9,11], [1, 5, 19]	Доповідь для батьківського всеобучу «Неблагодійна сім'я як фактор життєвого ризику дітей»	5 балів – розробка ігрових ситуацій	1 тиждень
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5 Профілактика екстремальних видів спорту (небезпечні селфі, зачепінг) 1.Нормативно-правове забезпечення. 2.Діагностика з проблеми. 3.Корекційні та реабілітаційні заняття. 4.Бібліографія з бібліотеки університету, інтернетні посилання. 5.Фільми та ролики.	Семінар, 2 год	[2, 3,9, 11, 19], [7, 12, 26, 28-30]	Розробити схему екстремальних видів спорту	Максимальна оцінка 5 балів	1 тиждень
ПРАКТИЧНЕ	Семінар,	[1, 2, 9, 11,	Аналіз нормативно-	5 балів –	1 тиждень

<p>ЗАНЯТТЯ № 6 Профілактика злочинної поведінки у дитячому і молодіжному середовищі</p> <p>1.Нормативно-правове забезпечення. 2.Діагностика з проблеми. 3.Корекційні та реабілітаційні заняття. 4.Бібліографія з бібліотеки університету, інтернетні посилання. 5.Фільми та ролики.</p>	2 год	12-15], [1, 9, 15]	правової бази, спрямованої на попередження протиправних дій серед неповнолітніх: порівняльний аналіз	розробка ігрових ситуацій	
<p>ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7 Профілактика наркоманії у підлітковому молодіжному середовищі</p> <p>1.Нормативно-правове забезпечення. 2.Діагностика з проблеми. 3.Корекційні та реабілітаційні заняття. 4.Бібліографія з бібліотеки університету, інтернетні посилання. 5.Фільми та ролики.</p>	Семінар, 2 год	[2, 4, 7, 9,11], [1, 5, 19]	Аналіз наркоситуації в Україні як соціально-педагогічної проблеми	Максимальна оцінка 5 балів	1 тиждень
<p>ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8 Профілактика алкоголізму у підлітковому молодіжному середовищі</p> <p>1.Нормативно-правове забезпечення. 2.Діагностика з проблеми. 3.Корекційні та реабілітаційні заняття. 4.Бібліографія з</p>	Семінар, 2 год	[2, 3,9, 11, 19], [7, 12, 26, 28-30]	Аналіз Європейської декларації з проблем алкоголю	Максимальна оцінка 5 балів	1 тиждень

бібліотеки університету, інтернетні посилання. 5.Фільми та ролики.					
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 9 Профілактика тютюнопаління у дитячому та молодіжному середовищі 1.Нормативно- правове забезпечення. 2.Діагностика з проблеми. 3.Корекційні та реабілітаційні заняття. 4.Бібліографія з бібліотеки університету, інтернетні посилання. 5.Фільми та ролики.	Семінар, 2 год	[1, 2, 9, 11, 12-15], [1, 9, 15]	Оцінювання факторів ризику тютюнопаління	Максимальна оцінка 5 балів	1 тиждень
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 10 Профілактика ігроманії у дитячому та молодіжному середовищі 1.Нормативно- правове забезпечення. 2.Діагностика з проблеми. 3.Корекційні та реабілітаційні заняття. 4.Бібліографія з бібліотеки університету, інтернетні посилання. 5.Фільми та ролики.	Семінар, 2 год	[2, 4, 7, 9,11], [1, 5, 19-23]	Розробити пам'ятку для батьків з метою попередження ігрозалежності у дітей (на основі аналізу причин виникнення)	Максимальна оцінка 5 балів	1 тиждень
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 11 Профілактика агресивної поведінки у підлітковому та молодіжному середовищі 1.Нормативно- правове забезпечення. 2.Діагностика з	Семінар, 2 год	[2, 3,9, 11, 19], [7, 12, 26, 43]	Проект шкільного стенду «Девіантна поведінка»	Максимальна оцінка 5 балів	1 тиждень

проблеми. 3.Корекційні та реабілітаційні заняття. 4.Бібліографія з бібліотеки університету, інтернетні посилання. 5.Фільми та ролики.					
7. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Вид контролю – залік. Максимальна оцінка – 100 балів (оцінки за практичні заняття – 45 балів, за контрольну роботу – 25 балів, за тестові завдання – 20 балів, за самостійну роботу – 10 балів (1 бал за кожний вид роботи)				
Вимоги до письмової роботи	Студенти повинні виконати контрольну роботу та тестові завдання для перевірки здатності(ей) продемонструвати розуміння питань використання навчальної літератури та інших джерел інформації, продемонструвати практичні навички, здатність застосовувати та інтегрувати отримані знання (поєднаємо теорію та практику з тим, як це знадобиться у професії), що складається практичного та творчого завдань. На кожен семінар студенти повинні прочитати необхідну навчальну та наукову літературу, законспектувати необхідні цитати, які дають відповіді до семінарських питань, вивчити відповідний матеріал із підручників, виконати практичні завдання (зазначено біля кожного семінарського заняття). Плагіат неприпустимий.				
Семінарські заняття	Максимальна оцінка – 45 балів				
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань. Вчасно виконано самостійну роботу та написана контрольна робота і тестові завдання. Зарахування пропущених занять без поважних причин відбувається впродовж наступних двох тижнів після пропущеного заняття за допомогою методів усного опитування чи тестування).				
8. Політика курсу					
<p>При організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника студенти, викладачі, методисти та адміністрація діють відповідно до: <u>Положення про самостійну роботу студентів</u>; <u>Положення про організацію освітнього процесу</u>; <u>Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів</u>; <u>Положення про практику студентів</u>; <u>Положення про рейтингову систему оцінювання знань</u>; <u>Положення про академічну доброчесність</u>; <u>Положення про екзамени та заліки</u>; <u>Положення про укладання та контроль за виконанням договору про надання освітніх послуг</u>; <u>Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти</u>.</p> <p>Також неприпустимі плагіат та списування.</p> <p>Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове.</p> <p>Пропуски практичних занять відпрацьовуються наступним чином: опрацювання теми, а також виконання вправ із теми.</p> <p>Якщо студент пропустив (не відпрацював) більше 50% занять, він повинен скласти тести (Тести) і тільки за цієї умови буде допущений до складання заліку.</p> <p>Обов'язковим є для отримання заліку відвідування більш 50% занять, написання контрольної роботи та виконання самостійної роботи.</p> <p>На заняттях потрібно бути активними, творчими, не боятися запитувати та відстоювати свою</p>					
9. Рекомендована література					
Базова					

1. Безпалько О. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях : навчальна посібник. К., 2003. 134с.
2. Бондарчук О. І. Психологія девіантної поведінки: курс лекцій. К.: МАУП, 2016. 85 с.
3. Змановская Е. В. Девиантология (психология отклоняющегося поведения). М.: САДЕМА, 2004. 288 с.
4. Капська А.Й Соціальна педагогіка : Навчальний посібник. К., 2011. 488с.
5. Листопад, О. А. Профілактика наркоманії у студентському середовищі [Текст]: навчальний посібник. Одеса : Маяк, 2005.
6. Максимова Н.Ю. Психологія девіантної поведінки : Навчальний посібник. К.: МАУП, 2011. 520 с.
7. Максимова Н.Ю. Безпека життєдіяльності: Соціально-психологічні аспекти алкоголізму та наркоманії : Навчальний посібник. К. : Либідь, 2006. 328 с.
8. Пенішкевич О., Тимчук Л. Соціальна педагогіка: Модульна технологія вивчення навчального курсу. Навчальний посібник. Чернівці : рута, 2007. 336 с.
9. Психологія суїциду: Навчальний посібник / За ред. В. Москальця. Київ–Івано-Франківськ: Плай, 2002. 249 с.
10. Профілактика негативних явищ серед учнівської та студентської молоді : Навчально-методичний посібник / В. Сорочинська та ін. К., 2013. 168 с.
11. Рибалка, В. В. Психологічна профілактика суїцидальних тенденцій в учнівської молоді [Текст]: методичні рекомендації. Київ-Кременчук : ІПППО АПН України, КФ ВМУРол "Україна", ПП Щербатих О.В., 2007
12. Социальная психология девиантного поведения: Учебное пособие для вузов. М.: ТЦ Сфера, 2004. 192 с.
13. Соціальна педагогіка: Навчальний посібник. К., 2006. 264 с.
14. Соціальна робота: Технологічний аспект / за ред. проф. А. Й. Капської. К.: ДЦССМ, 2004. 364 с.
15. Харченко С.Я. Робота соціального педагога з дітьми з девіантною поведінкою Х.: Основа, 2012. 143 с.

Допоміжна

1. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання) / За заг. ред. А. Капської. К., 2002. 164 с.
2. Баранов В.В. Соціальний педагог у закладі соціальної реабілітації: основні напрямки діяльності // Практична психологія та соціальна робота. 2006. № 6. С. 74–78.
3. Багрий-Шахматов Л. Социально-правовые проблемы уголовной ответственности и форм реализации. Одесса: Юридическая л-ра, 2002. 412с.
4. Бородулина С. Ю. Коррекционная педагогіка : психолого-педагогическая коррекция отклонений в развитии и поведении школьников. Ростов н / Д.: Фенікс, 2004. 352 с.
5. Вплив десоціалізуючих факторів на процес становлення неповнолітніх / Н. Абдукова // Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія [Текст]. Ів.-Франківськ, 1996. №2. С. 132 - 138.
6. Бондарчук О. І. Психологія девіантної поведінки: курс лекцій. К.: МАУП, 2006. 88 с.
7. Бородулина С. Ю. Коррекционная педагогика: психолого-педагогическая коррекция отклонений в развитии и поведении школьников. Ростов н / Д.: Фенікс, 2004. 352 с.
8. Виховна робота з соціально дезадаптованими школярами: Методичні рекомендації. К.: ІЗМН, 2007. 136 с.
9. Відмиш Л. І. Організація превентивного виховання учнів. Виховна робота в школі. 2006. № 12. С. 2–34.
10. Візир Т.Н. та ін. Здоровий спосіб життя. Практична психологія та соціальна робота. 2001. №5. С. 44–47.
11. Власова О. І. Педагогічна психологія: Навчальний посібник. Либідь, 2005. 309 с.
12. Воспитание трудного ребенка: Дети с девиантным поведением: Учеб.-метод. Пособие. Под ред. М. Рожкова. М.: ВЛАДОС, 2001. 240 с.
13. Горенко С. В. Суттєві характеристики поняття “ресоціалізація неповнолітніх засуджених”. Соціальна педагогіка: теорія та практика. 2006. № 2. С. 45–52.
14. Гунько С. О. Фактори та мотиви ставлення школярів до власного здоров'я. Матеріали другої міжнародної соціально-педагогічної конференції . Луцьк, 2007. С. 53–56.
15. Гусак А. П. Правові та соціально-педагогічні аспекти ресоціалізації неповнолітніх правопорушників. Матеріали другої міжнародної соціально-педагогічної конференції. Луцьк, 2017. С. 161–163.
16. Денисов С. Кримінально-правова охорона громадської моралі. Запоріжжя, 1998. 40с.
17. Дитинство в Україні: права, гарантії, захист (зб. документів): Ч. II. К.: Столиця, 1998. 292 с.
18. Діти «групи ризику»: психологічні, соціальні та правові аспекти. К.: Київська міська держ. Амін. Служба у спр. Неповнолітніх, 2001. 192 с.
19. Діти вулиці: хто вони і як їм допомогти / Упор. О. Главник, Н. Комарова. К.: Главник, 2006. 112 с.
20. Діти, молодь і закон: збірник документів. Ч. 2. К., 1998. 176 с.
21. Діяльність класного керівника психолого-педагогічної профілактики засобів. Практична психологія та соціальна робота. 2002. №9-10. 39–57; 2001. №1. С.4–9.
22. Егоров А. Ю., Ігумнов С. А. Расстройства поведения у подростков: клинико-психологические аспекты.

- СПб: Речь, 2005. 436 с.
23. Ємцева Е. Г. Роль соціальної роботи у вирішенні проблем адаптації та дезадаптації молодших школярів на початку навчання. Соціальна педагогіка: теорія та практика. 2006. № 3. С. 41–45.
 24. Збірник нормативно-правових актів у сфері захисту прав дітей. К.: 2003. 414 с.
 25. Зимівель Н. В. Сучасні підходи до популяризації здорового способу життя. Матеріали другої міжнародної соціально-педагогічної конференції. Луцьк, 2007. С. 68–70.
 26. Зобенко Н.А. Соціальна профілактика девіантної поведінки неповнолітніх: Методичні рекомендації для студентів спеціальностей «Соціальна педагога» та «Початкова освіта». Черкаси, 2012. 63с.
 27. Зозуляк Р. Вплив мікрофакторів соціалізації на важковиховуваність у дітей. Обрії. 2007. № 2. С. 22–24.
 28. Зозуляк Р. В., Берладіна Н. М. Подолання безпритульності шляхом діяльності притулку для неповнолітніх. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції. «Наукові дослідження – теорія та експеримент 2007». Матеріали другої міжнародної науково-практичної конференції. Полтава: ІнтерГрафіка, 2007. С. 51–55.
 29. Зозуляк Р. Дистантна сім'я як фактор важковиховуваності дітей молодшого шкільного віку. Науковий вісник Чернівецького ун-ту: Зб. наук. пр. Вип. 444. Педагогіка та психологія. Чернівці: Рута, 2009. С. 57–62.
 30. Зозуляк Р., Котів Н. Важковиховуваність молодших школярів – як наслідок виникнення сімейних деструкцій. Соціальний педагог. 2008. № 10. С. 38–40.
 31. Зозуляк Р.В. Вплив сімейних деструкцій на виникнення важковиховуваності у дітей молодшого шкільного віку. Uwarunkowania, profilaktyka i resocjalizacja aspoecznych zachowan dzieci i mlodziezy. Warszawa: Salezjanskie, 2010. С.36–43.
 32. Зозуляк-Случик Р., Мошків М. Особливості соціально-педагогічної профілактики правопорушень у підлітковому середовищі: Матеріали VIII міжнародної конференції «Veda a technologie : krok do budoucnosti – 2012». Díl 18. Pedagogika : Praha. 2012. С. 75–78.
 33. Зозуляк-Случик Р.В. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до профілактичної роботи з дезадаптованими дітьми. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка / за ред.. Л. Мельник, В. Співака. Вип. XVI. Серія: соціально-педагогічна. Кам'янець-Подільський: ПП Медобори-2006, 2011. С. 74–81.
 34. Зозуляк-Случик Р.В. Предотвращение асоциального поведения студенческой молодежи в высших учебных заведениях. Профилактика социальных отклонений молодежи: правовой, психологический и социально-педагогический аспекты: Сборник материалов Международной заочной научно-практической конференции 5 апреля 2010 года / Отв. ред. В. А. Попов. Владимир: ВГУ, 2010. С. 91–94.
 35. Квітка Я. М., та ін. Знаємо та реалізуємо свої парва: Навч.-метод. посібник. К.: Навч. Книга, 2002. 239 с.
 36. Колесіна Т. Діагностика і корекція психологічного розвитку дітей як засіб профілактики відхилень у їхній поведінці. Початкова школа. 2000. № 6. С.40–43.
 37. Литвин-Кіндратюк С., Кіндратюк Б. Народознавство та організація здорового способу життя школярів: монографія. Івано-Франківськ: Плай, 1997. 279 с.
 38. Литовченко І. В. Проблеми попередження та профілактики соціальних відхилень серед молоді. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія № 11 Соціологія, Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління / Збірник наук. праць. К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2007. Вип. 5(Ч. II). С. 24–28.
 39. Львовичкіна О. В. Соціально-психологічні умови профілактики схильності підлітків до правопорушень. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія № 11 Соціологія, Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління. Збірник наук. праць. К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2007. Вип. 5(Ч. II). С. 32–35.
 40. Максимова Н. Ю. Виховна робота з соціально дезадаптованими школярами: Методичні рекомендації. К.: ІЗМН, 1997. 136 с.
 41. Методичні рекомендації до комплексної програми “Профілактика негативних явищ у дитячому та молодіжному середовищі”. К.: УДЦССМ, 2001. 71 с.
 42. Моделювання та впровадження програм щодо формування здорового способу життя. – Київ, 2002. – 160с.
 43. Методичний посібник з профілактики наркоманії та ВІЛ/Сніду шкільному та молодіжному середовищі / За ред. Лазаренко та ін. К., 2002. 144 с.
 44. Соціальна робота з неповнолітніми, які перебувають у місцях позбавлення волі // За ред. Синьова В. М. К., 2003. 222 с.
 45. Справочная книга социального педагога. М.: ТЦ “Сфера”, 2011. 480 с.
 46. Пютюн, алкоголь, наркотики в молодіжному середовищі: вживання, залежність, ефективна профілактика / О. Яременко. К.: Український ін-т соціальних досліджень, 2015. – Кн. 7. 196 с.
 47. Товстанюк Ф.Телешоу “Велику прання” Заняття-тренінг з формування здорового способу життя. Психолог. 2016. № 23–24. С. 40–45.
 48. Тихомиров Д. Правовое самовоспитание молодёжи. К., 1992. 32с.

Викладач Р. В. Зозуляк-Случик